

brezplačni izvod | letnik 2, številka 4

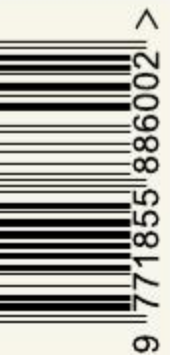
NOVEMBER 2011

Modri Jan

revija za spoznavanje in ohranjanje narave

od 4 do 12 let

07

9 771855 886002 >

Čestitam!

Saj veš, da praznuješ?! Ti in vsi ostali otroci sveta. 20. novembra, prav na dan izida te revije, je namreč svetovni dan otroka. In ti si otrok, kajne?

Ta revija je čisto praznična. Namenjena je slavlencem, pa še zadnja v tem letu – saj veš, da je veseli december že skoraj pred vrati? Te kaj zebe? Prepričan sem, da mraza sploh ne čutiš, ko pa se okrog nas dogaja toliko zanimivih stvari. Zato se bova v tokratni številki revije malce poglobila v mraz. Poklepetala bova o temperaturi, preučevala snežinke, spoznala pingvina, obiskala Aljasko in se ponoskala z Eskimi. A veš, da se Eskimi namesto poljuba podrgnejo z noski?

Pa še toliko drugih zanimivih stvari te čaka. Za hladne večere bralni kotichek, za deževne dni ustvarjanja, pa intervjuji, nagradne igre ... In še posebno presenečenje te čaka v moji klepetalnici na www.modri-jan.si. Božičkova dežela! Hura za zimo!

Revija Modri Jan • Brezplačna revija • Letnik 2, Številka 4 • Na leto izidejo 3–4 številke. • Izdajatelj: Holding Slovenske elektrarne d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana • Uredništvo: Petja Rijavec, Majna Šilih, Urša Mivšek, Sonja Korelc • Strokovno svetovanje: Tadeja Sitar • Besedila: Darja Štukelj, Sonja Korelc, Urša Mivšek • Oblikovanje in likovno-tehnično urejanje: Lea Živčič • Oblikovanje naslovnice: Boris Kralj • Lektura: Melita Silič • Naslov uredništva: Revija Modri Jan, Holding Slovenske elektrarne d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana. • Produkcija: AV studio d.o.o. • Vodja produkcije: Urša Mivšek • Tiskana naklada: 10.000 izvodov • Tisk: Grafex d.o.o. • Spletne strani: www.modri-jan.si in www.modra-energija.si • Na revijo se lahko naročite prek spletnega obrazca na spletni strani www.modri-jan.si. • Rokopisov, risb, fotografij in podobnega ne vračamo avtorjem. Uredništvo lahko prejeta dela objavi v reviji Modri Jan, na spletni strani www.modri-jan.si, www.modra-energija.si in ostala gradiva, ki jih pripravlja Holding Slovenske elektrarne d.o.o. • Prispevkov, objavljenih v reviji Modri Jan, ni dovoljeno kakor koli ponatisniti brez predhodnega dovoljenja uredništva.

Kazalo

Predstavljamo

TEMPERATURA	4
AGREGATNA STANJA	6
PORABA ENERGIJE	8
HIDROELEKTRARNA MOŽNICA	10

Bodi moder

PAZI NA OKOLJE	12
EKOZAOBLJUBE	13

Spoznaj naravo

BELA SNEŽINKA, KI PADA	14
PI ... PI ... PINGVIN	16
ZIMZELENE RASTLINE	18

V Sloveniji in po svetu

PRAVLJIČAR	20
BABNO POLJE	22
IZVOR KRAJEVNIH IMEN	24
ALJASKA	26
JEDCI SUROVEGA MESA	28

Bralni kotiček

OBISK BOŽIČKA	30
SNEŽAK	31
SNEŽENO VESELJE	32

Na obisku

KEVIN KOMOČAR	34
BOŠTJAN GOLIČIČ	36

Razmišljaj in ustvarjaj

NAREDI IGLU	38
MODRI KVIZ	39
POIŠČI RAZLIKE	40
PISMA ZA MODREGA JANA	41

MODRO ZA UČITELJE

ZA OSNOVNE ŠOLE	45
ZA VRTCE	47
BOŽIČKOVA DEŽELA	48

MODRO ZA STARŠE

SVETOVNI DAN OTROKA	50
---------------------	----

Temperatura

Temperatura opisuje toploto telesa. Pri določanju temperature si lahko pomagamo tudi s čutili, ki pa nas lahko zavedejo.

PRIMER

Na ploščicah v kopalnici nas zebe v noge, če se prestopimo na preprogo, pa ne. V resnici imajo ploščice in preproga enako temperaturo. Ploščice se nam zdijo hladnejše le zato, ker hitreje odvajajo toploto iz naših nog.

Kako je v resnici z našim zaznavanjem temperature? To naše telo naredi s pomočjo čutil za temperaturo, ki se nahajajo v koži. V koži imamo ločeno čutilo za mraz in čutilo za toploto. Čutnice za mraz so takoj pod površino kože, največ jih je okoli pasu, na prsih, zunanem delu komolca in vekah, najmanj pa na podplatih. Čutnice za toploto se nahajajo globlje v koži, zato toploto občutimo kasneje kot mraz. Čutili za mraz in toploto skupaj uravnavata telesno temperaturo.

Občutek vročega ali hladnega je odvisen tudi od tega, kako hitro spreminjamo temperaturo in kako velik del telesa je izpostavljen temperaturni spremembi.

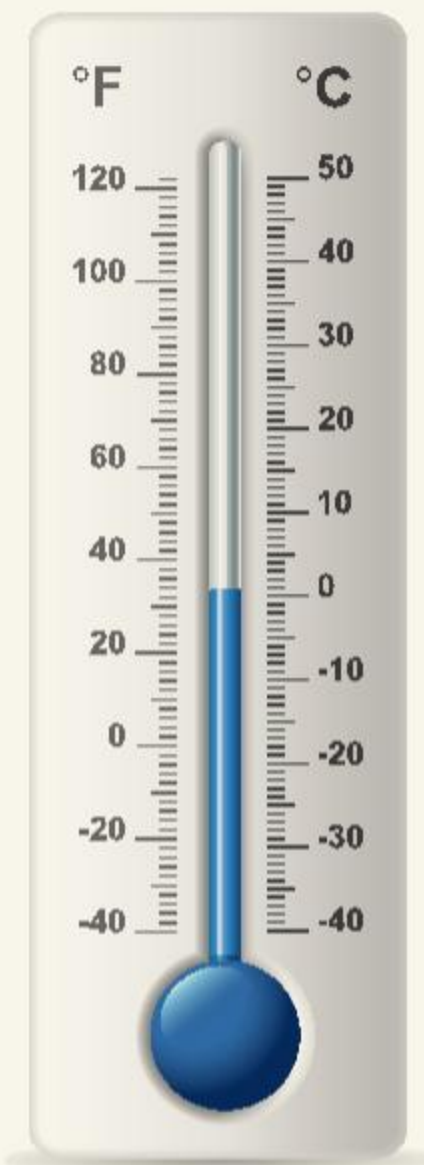
Ajs! Zaznavanje temperature je povezano tudi z zaznavanjem bolečine. Če je nekaj prevroče ali premrzlo, začutimo bolečino. Kako zelo neprijetno je, če namočiš jeziček v prevroč čaj!

Zanimivost

Čutnice za mraz se odzivajo tudi na mentol, zato občutiš mraz, ko ližeš mentolove bonbone. Čutnice za toploto pa se odzivajo na sestavino v feferonih, zato občutiš vročino, ko jih ješ. Kar poskusi!

Temperaturo izrazimo tudi s stopinjami Celzija in označimo s posebnim znakom °C. Zagotovo veš, da se moraš toplo obleči, če je zunaj na primer -5 °C. Poleti na morju pa je tudi več kot 35 °C in takrat se ohladiš kar v morju! Znaš prebrati, koliko °C kaže termometer?

Kaj oblečemo pozimi, da nam je toplo?

Ker postaja vedno bolj mrzlo, bo treba poseči po zimskih oblačilih. V vsakem stolpcu obkroži eno oblačilo, ki te bo pozimi najbolj grelo. Rešitev poišči v naslednji številki revije Modri Jan.

Agregatna stanja

Morda veš, kaj je to agregatno stanje? Sliši se strašno zapleteno, kajne? Pa ni! Agregatno stanje je stanje, v katerem se nahaja neka snov. Poznamo tri agregatna stanja, ki so odvisna od zračnega tlaka in temperature okolja: trdno, tekoče in plinasto agregatno stanje.

LED
TRDNO AGREGATNO STANJE

VODNA PARA
PLINASTO AGREGATNO STANJE

Da bo lažje razumljivo, vzemiva za primer vodo. V tekočem stanju je voda, ki jo piješ, se z njo umivaš, v kateri plavaš ter čofotaš po lužah.

V trdnem stanju ji rečemo led – zaledenelo jezero, ledene sveče in kocke ledu v limonadi. V plinastem stanju pa se vodi reče para in jo vidiš, ko mama kuha juho. Prav takšna je tudi v oblakih na nebu!

S segrevanjem ali ohlajanjem prehaja snov iz enega agregatnega stanja v drugo.

S segrevanjem nastaja iz trdne snovi tekočina - to imenujemo taljenje.

Iz tekočine nastane z izparevanjem plin.

Iz plina nastane s kondenzacijo zopet tekočina in s strjevanjem ponovno trdna snov.

Zelo preprosto, se strinjaš?!

Uganke

Iz oblakov belo belih bele zvezdice letijo, jih lovim, da bi jih gledal, pa se mi takoj stopijo.

(snežinke)

Mrzla zima ne počiva, v belo je odela svet. S čim je jezero prekrila, da je gladko kot parket?

(led)

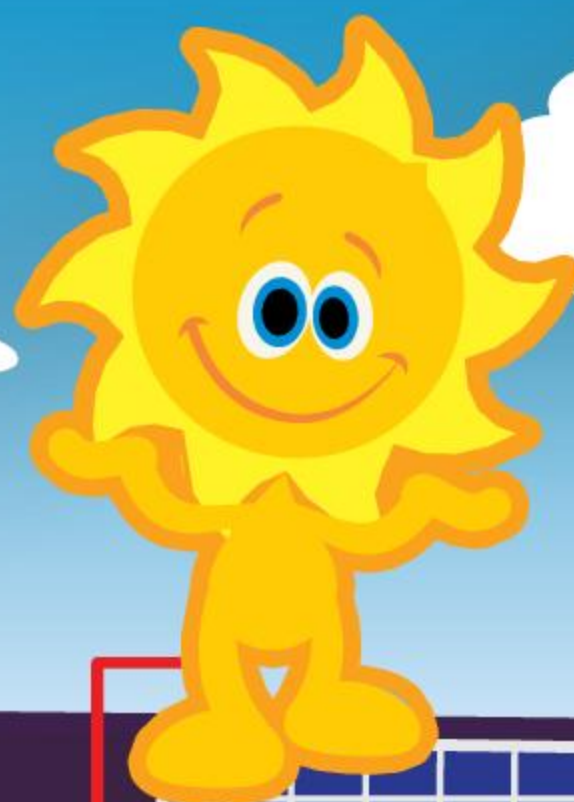

VODA

TEKOČE AGREGATNO STANJE

Predstavljamo

Poraba energije

Na sliki si poglej, kako s pomočjo sončnih celic ogrevamo vodo v stanovanju.

Danes res prekipevam od energije! Hm, kaj pa to sploh pomeni? Če je energija sposobnost telesa, da opravi neko delo – da nekaj premakne, ogreje ali osvetli – potem lahko sedaj naredim vse in še več! Pa kar hitro, saj energija ni nekaj, kar bi telo stalno imelo, ampak prehaja iz enega telesa na drugo s prenašalcem energije; z delom, s toploto ali s svetlobo.

Energijo potrebujemo za življenje in gibanje, za ogrevanje in hlajenje, za osvetlitev ter za delovanje strojev in naprav. No, kako dolgo zdržiš na primer brez televizije? Za vse to rabimo energijo.

V gospodinjstvu porabimo veliko električne energije. Preveč. Gospodinjski aparati so porabniki več kot polovice vse električne energije, porabljene v gospodinjstvih. Če želimo z njo varčevati, moramo pri nakupu gospodinjskih aparatov upoštevati energijsko nalepko. Višji razred pomeni višji prihranek energije, manjši račun za elektriko in posredno ohranjanje naravnega okolja.

Upoštevati moramo tudi druge učinke (pralni, sušilni ...) ter porabo vode in zmogljivosti aparata (prostornina, polnitev ...). Ob večjem učinku in pri večji zmogljivosti bomo gospodinjski aparat potrebovali manjkrat in tudi tako prihranili pri energiji, kajne?

Z enoto kilovatna ura (kWh) merimo, koliko električne energije smo porabili v gospodinjstvu.

Naloga: Na položnici za elektriko preveri, koliko električne energije je vaša družina porabila v preteklem mesecu.

Predstavljamo

Hidroelektrarna Možnica

Predstavljam slavljenko,
ki letos praznuje častitljivih
100 let. To je HE Možnica.

Si že slišal zanjo? Ta mala hidroelektrarna stoji na Koritnici nad zaselkom Možnica pri Logu pod Mangartom in oskrbuje Posočje z energijo že celih 100 let. Stara mama! Kaj stara mama, praprababica!

Vir proizvodnje modre energije je reka Soča. Sočo poznaš, kajne? Morda si se že spustil po njej z raftom. Zagotovo tudi že veš, kaj je to modra energija. To je električna energija, ki jo pridobimo iz obnovljivih virov. Tako lahko brez motenj v okolju znova in znova proizvodimo električno energijo.

Pa poglejva še malo v preteklost. Hidroelektrarno Možnica so pod avstroogrsko oblastjo zgradili daljnega leta 1909. Kasneje so turbino minirali partizani. Nato so ji leta 1911 dodali Francisovo turbino, ki obratuje še danes. Med prvo svetovno vojno so jo čisto zares skrili, v drugi svetovni vojni pa se razstrelivo na njej ni sprožilo. Trdoživo se je uprla tudi posledicam plazu leta 2000, ko jo je zasulo skoraj do vrha. Bravo!

Kot vidiš, ima mala HE Možnica za sabo precej burno zgodovino, kljub temu pa še danes proizvede 2.600 megavatnih ur letno.

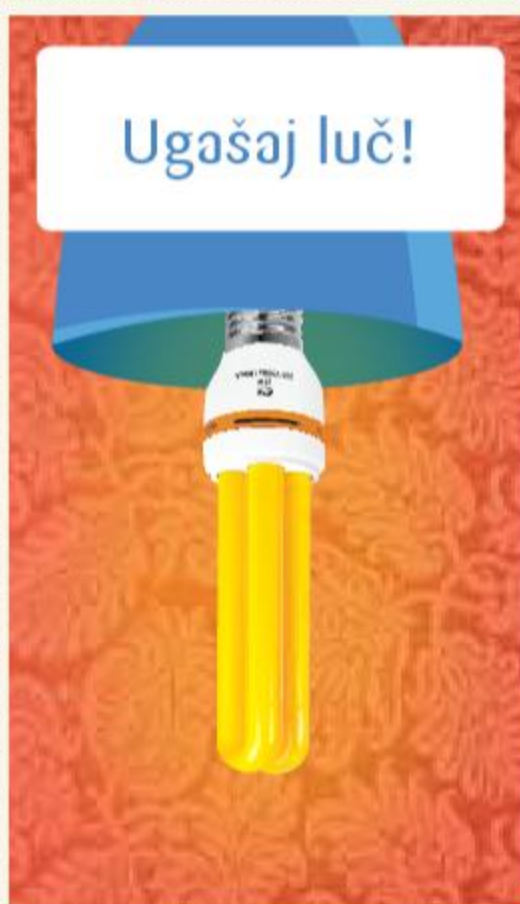
Opomnik: Pazi na okolje

Tokrat sem ti pripravil nekaj idej, kako lahko pripomoreš k ohranjanju narave že v svojem domu. Izreži sličice in jih prilepi na ustrezno mesto v kopalnici, kuhinji in tako dalje. Tako te bodo vedno opominjale na mala dejanja, ki pa lahko veliko prispevajo k bolj čistemu in zdravemu okolju.

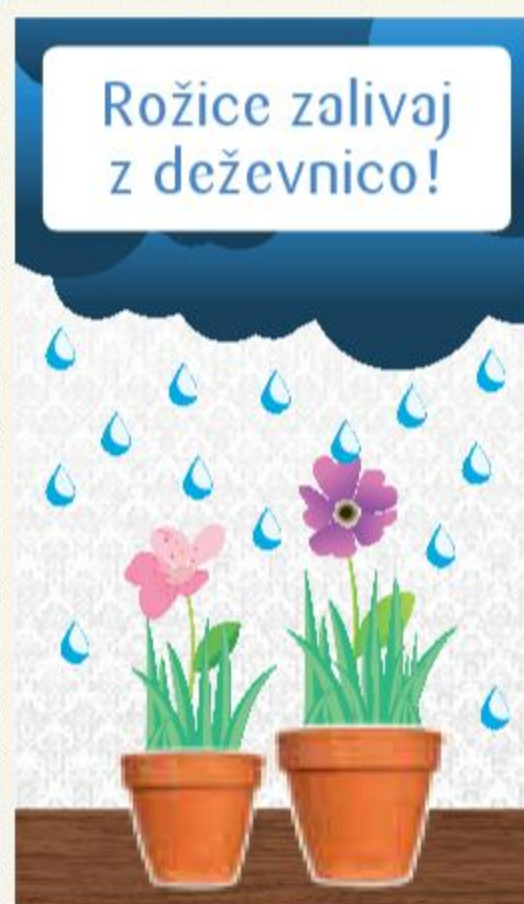
Varčuj z vodo!

Ugašaj luč!

Rožice zalivaj z deževnico!

Ločuj odpadke!

Podari stare, a uporabne igrače!

Hitro zapri vrata hladilnika!

Ekozaobljube

ALJAŽ: Obljubim, da bom v šoli in doma skrbno ločeval odpadke ter varčeval z vodo.

ELA: Obljubim, da bom v šoli ugašala luči. Doma bom za sabo vedno ugasnila televizijo, računalnik in luči.

JAKA: Obljubim, da bom v šoli ugašal luči, kadar jih ne bomo potrebovali, doma pa bom ugašal luči, TV in računalnik ter na to spomnil tudi druge člane družine.

MAKS: Obljubim, da bom v šoli in doma skrbno zapiral vodo, da ne bo tekla po nepotrebnem, ter da bom sproti ugašal luči.

NINA: Obljubim, da bom v šoli skrbela za ugašanje luči, kadar jih ne bomo potrebovali, doma pa TV, luči in računalnik. Prav tako bom vestno ločevala odpadke.

JASA: Obljubim, da bom v šoli in tudi doma skrbno ločeval odpadke.

Bela snežinka, ki pada ...

Pa je res bela? V resnici je prosojna. Ko pa zapade veliko snežink, veliko snežink, se svetloba skozi njih siplje ter odbija, zato dobimo občutek beline. V mestih je sneg pogosto umazano rjave barve, zaradi nečistoč, ki jih pobira iz ozračja.

Poglejva, kako snežinke nastanejo. V oblakih se rodijo majhni ledeni kristalčki, ki nastanejo z zamrzovanjem vodnih hlapov. Pri padanju se med seboj sprimejo in nastanejo snežinke.

Vsaka snežinka ima šest krakov in je simetrična, vendar pa niti dve snežinki nista popolnoma enaki. Struktura snežinke je pri nižji temperaturi in višji vlažnosti bolj zapletena. Pa še zanimivost: če majhen delček snežinke pogledamo pod povečevalom, vidimo, da ima prav enak čipkast vzorec kot cela snežinka.

Sneg je pomembna padavina. Ne le zato, ker potem lahko na plan privlečeš sanke, smučke, lopate, snežne deske in kdove kaj še! Pomembna je za rastline, saj jih snežna odeja pozimi varuje pred zmrzaljo in oskrbuje prst z vlago. Ko se spomladi topi, pa napaja vodotoke in podtalnico.

Kako nestrpno že pričakuješ pravljичni ples prvih snežink? Trikrat hura za sneg!

Pi ... pi ... pingvin!

Brrrr, huda zima je na Antarktiki! Temperatura na njej se lahko spusti do -88 stopinj Celzija, tamkajšnji vetrovi pa pihajo tudi do 140 kilometrov na uro.

Zato je življenje tam skoraj nemogoče. Toda prav posebni ptiči v črnih frakih so prilagojeni tudi takšnim mrzlim vremenskim razmeram. Prav si uganil, to so pingvini. Družina pingvinov šteje kar 18 vrst. Najmanjši, pritlikavi pingvin zraste do višine 30 centimetrov, največji, cesarski pingvin, pa celo do 160 centimetrov. Kako visok si pa ti?

Pingvini so vodne ptice, vendar ne letajo. Pred mrazom jih ščiti debela plast podkožne maščobe, v vodi jih pred izgubo toplote ščiti debela plast nepremočljivih naoljenih peres. Precej smešno hodijo, saj prenašajo celotno težo telesa s podplata na podplat, zaradi česar se zibljejo. Včasih tudi za kakšnega človeka rečemo, da hodi kot pingvin ...

Si predstavljaš te razposajence, kako se na snegu in ledu dričajo po trebuhu? Zabavno!

Kolaž

Kaj je kolaž? Kolaž je posebno umetniško delo, ki je sestavljeno iz različnih materialov: časopisnega papirja, blaga, različnih trakov, lesenih palčk ..., ki so prilepljeni na podlago. Ta tehnika je bila prvič uporabljena na Kitajskem že 200 let pred našim štetjem, ko so tam odkrili papir. Danes pa izzivamo tebe, da narediš prav poseben kolaž pingvina. Uporabi različne materiale, jih izreži in prilepi na podlago, da bo pingvin čimbolj zanimiv in čaroben. Kolaž pošlji do 10. 1. 2012 na naslov **HSE d.o.o., Koprška 92, 1000 Ljubljana**, s pripisom »Pingvin«. Modri Jan bo izbral tri najlepše in jim poslal presenečenje.

IME IN PRIIMEK

ULICA

STAROST

POŠTNA ŠT. IN KRAJ

EMAIL

PODPIS*

* S podpisom se strinjam s pravili nagradne igre, ki so v celoti objavljena na www.modri-jan.si.

Zimzelene rastline

A veš, kaj pomeni zimzelen? Ne, ne mislim zimzelenih melodij. To so rastline, ki imajo zelene liste tudi v objemu zimske beline. Mraz jim ne more do živega. Pravimo jim tudi vednozelenne rastline, delimo pa jih na drevesa in grmovja.

Zimski čas je neusmiljen do rastlin. Težave jim povzročajo nizki temperaturami in s sušo (voda je pozimi vezana v led). Z odmetavanjem listja rastline zmanjšajo površino izhlapevanja vode. Vendar pa tudi zimzelene rastline izgubijo svoje liste, le da odpadanje ni tako zelo izrazito. Ne verjameš? Poglej pod najbližjo smreko. Koliko iglic najdeš na tleh?

Saj vem, da se že veseliš snega in snežnih radosti, za zimzelene rastline pa je sneg velik sovražnik. Pod njegovo težo se lahko hitro polomijo nežni poganjki in večje veje, saj so lahko zaradi ledene obloge do štiridesetkrat težje kot navadno. V svojo igro na snegu lahko vključiš čiščenje novozapadlega snega – s tem preprečiš lom vej in pomagaš pri ohranjanju narave.

Že veš?

Za rastline je najbolj škodljiva suha zima, kajti oster veter močno izsuši zemljo in lahko povzroči veliko škode na rastlinah. Snežna odeja je za rastline celo koristna, saj so temperature pod snegom le malo pod ničlo. Poleg tega pa sneg oskrbi prst z vlago. Nevaren je samo zelo vlažen in težak sneg, ki pod svojo težo zlomi nežne veje dreves. Tudi zmrzal je nevarna, saj uniči bolj občutljive rastline in povzroči pokanje lubja dreves.

Zimzelena drevesa v Sloveniji:

- navadna jelka
- navadna smreka
- črni bor
- sekvoja
- vednozeleno cipresa

Zimzelena grmovja v Sloveniji:

- sibirski brin
- navadna mahonija
- bela omela
- navadni bršljan

Jih prepoznaš?

Pod vsako zimzeleno rastlino vpiši njeno ime. Rešitve najdeš v naslednji številki revije.

Č

D

E

Spoznaj poklic

Pravljičar

Le kdo ne mara pravljice za lahko noč? Mar ni najlepše zvečer, preden utoneš v spanec, poslušati kakšno čarobno pravljico, ki te nalahno popelje sanjam naproti? Ampak nekdo mora pravljico, ki jo rad slišiš pred spanjem, najprej napisati. Če si pomislil na pisatelja, si blizu. Toda čisto zares pravljice piše, pripoveduje in bere pravljičar.

Poklic pravljicarja je prav poseben poklic, saj se ga je pravzaprav težko priučiti. Za ta poklic namreč ne obstaja šola, ki bi te izučila obrti. Kdor želi biti pravljicar, mora nezansko rad brati in biti naravnost očaran nad knjigami. Seveda sama ljubezen do knjig ni dovolj.

Pravljicar mora imeti smisel za pisanje in biti odlično podkovan v slovnici. Bujna domišljija in bogat besedni zaklad sta za pravljicarja kot obvezna zimska oprema pri avtu – brez tega praktično ne gre.

Tisti zares imenitni pravljicarji znajo običajno pravljice pripovedovati na tako zanimiv način, da otroci od zbranega poslušanja in zatopljenosti v zgodbo nemalokrat pozabijo zapreti usta.

Čeprav se sliši skrajno sanjsko, poklic pravljicarja ni tako enostaven. Veste, običajno ima velika večina pravljicarjev redno službo in se s pravljicami ukvarja zgolj ljubiteljsko v prostem času. Tistih, ki bi se s pravljicarstvom preživljali, je bore malo.

Nagradni pravljicarški natečaj

IZDALI BOMO TVOJO ČISTO PRAVO KNJIGO!

Otroci imate radi pravljice. In nekateri izmed vas jih celo pišete. Zato se je Modri Jan odločil, da bo razpisal nagradni natečaj za najboljšo pravljico, ki bo potekal od 21. 11. 2011 do 15. 4. 2012. Zmagovalki ali zmagovalcu bomo pravljico natisnili v obliki čisto prave knjige. Da bo vse, kot mora biti, bo poskrbel slovenski pravljicar **Franci Rogač** (Izgubljena Slončica, Nosku se zgodi čudež ...), katerega glas bo odločilen v strokovni žiriji. Več o natečaju na www.modri-jan.si.

Babno Polje

Babno Polje slovi kot najhladnejši naseljen kraj v Sloveniji. Leži v Občini Loška dolina. Razlog, da mu pravijo tudi »slovenska Sibirija«, tiči v legi istoimenskega kraškega polja, ki ga obdajajo gore. Iz te kotanjaste pasti na nadmorski višini 660 do 790 metrov se mraz ne more izmuzniti.

Tako na dnu polja prihaja do močnega toplotnega obrata, zaradi katerega so leta 1956 prav tu

uradno izmerili najnižjo temperaturo v naseljenem slovenskem kraju, to je $-34,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Te kraje tudi

poleti ne obišče velika vročina, saj so, recimo julija, izmerili temperaturo $-2,4\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Skoraj že znamenitost Babnega Polja je Hubertus, azil za gozdne živali. Vodi ga Dušan Ule, ki je obenem tudi uradni merilec temperature kraja.

Glavna »zvezda« azila je zagotovo Herman – merjasec, ki se na-

mesto z žirom in drugo hrano iz naravnega okolja masti s sadnimi jogurti, čokolado z lešniki in podobnimi priboljški. Mmm, sladko življenje!

Že trikrat so ga poskušali vrniti v divjino, pa se je vsakič vrnil, tudi iz 40 km oddaljenega kraja. Sedaj je takorekoč že član družine in se vsak dan z gospodom Dušanom odpravi na izlet po Babnem Polju.

Izvor krajevnih imen

Zanimivo je vedeti, zakaj se določen kraj imenuje točno tako, kot se. Preberi razlage nekaterih slovenskih krajev in jim potem določi še približno lokacijo na nemi karti Slovenije.

Gora Svinjak (nad Bovcem) nima prav nič skupnega s svinjskim hlevom. Njeno ime je nastalo iz besede Svitnjak, verjetno zato, ker se zjutraj, ko jo obsveti sonce, prva zasveti.

Borovnica (JV del Ljubljanskega Barja) ni poimenovana po okusnih gozdnih sadežih, ampak po drevesu bor.

Kašelj (Ljubljana) je svoje ime dobil, ker leži v senci in zato njegovi prebivalci pogosto kašljajo. Seveda ni res! Ime najverjetneje izhaja iz nemške besede Kassel, grad. Na Kašeljskem hribu so še danes razvaline dveh gradov.

Ime *Žiri* (Poljanska dolina) izvira iz plodu bukovega drevesa – žira. V davnih časih so bili namreč v okolici Žirov veliki bukovi gozdovi.

Krkavče (Koper): Krke v stari slovenščini pomeni dolgi lasje na glavi, krkav pa je skuštran. Torej so Krkavci prav lahko razkuštranci.

Babno Polje
O izvoru imena kraja je ohranjenih več domnev, ena od njih pravi, da je ime povezano z ženo – babo, ki se je ob turškem napadu na vas zakopala v gnoj in edina ostala živa.

Nagradna igra

Te zanima, kakšen je izvor imena kraja, kjer živiš tudi sam? Vprašaj starše, stare starše ali učiteljico, morda bodo vedeli. Opis svojega kraja skupaj s svojim imenom, priimkom, naslovom in starostjo pošlji do 10. 1. 2012 na naslov **HSE d.o.o., Koprška 92, 1000 Ljubljana**, s pripisom »Ime kraja«. Modri Jan bo izžrebal srečneža, ki bo prejel presenečenje.

Nema karta Slovenije

Aljaska

Hej, toplo se obleci, greva na Aljasko! To je največja in najhladnejša država na kontinentu Severne Amerike. V zimskem času temperatura pade tudi do -75°C .

Ti prišepnem, od kod izvira ime Aljaska? Iz eskimske besede Alakshak, kar pomeni velika jezera oz. polotok. Prav nič čudnega, če veš, da ima na svojem ozemlju več kot polovico svetovnih ledenikov in kar 3 milijone jezer, večjih od 8 hektarov.

Aljaska meri skoraj poldrugi milijon kvadratnih kilometrov, kar pomeni približno 74 Slovenij. Vendar pa na njej stalno prebiva le 513.000 prebivalcev, to je približno četrtnina prebivalstva Slovenije. Kar velika razlika, kajne?

Glavno mesto Juneau je ime dobilo po Josephu Juneauju, rudarju, ki je leta 1880 blizu mesta našel zlato. To je pritegnilo veliko ljudi v to precej neusmiljeno deželo. V prvi polovici preteklega stoletja pa so odkrili še drugo veliko bogastvo te pokrajine – nafto.

Kako je Aljaska dobila toliko vzdevkov? »Zadnja meja« ji pravijo, ker je zadnja zvezna država ZDA, vzdevek »velika dežela« se nanaša na velikost države, »dežela polnočnega sonca« pa ji rečejo zaradi dolgih poletnih noči, ko se sonce le stežka poslovi.

Že veš?

- Leta 1867 je Rusija ozemlje Aljaske prodala ZDA za borih 7,2 milijona dolarjev.
- Najbolj priljubljen šport med domačini so pasje vprege.
- Aljasko zelo zaznamujeta polarni dan in polarna noč.

Jedci surovega mesa

Jih poznaš? To je ljudstvo, ki prebiva južno od polarnega kroga. Več kot 90.000 jih je na svetu, največ poseljujejo Grenlandijo. Imenujejo se Eskimi, kar v dobesednem prevodu pomeni »jedci surovega mesa«. Zakaj? Ker jedo surovo meso, seveda! Sami sebe pa imenujejo Inuiti, kar preprosto pomeni »ljudje«.

Eskimi živijo zelo težko življenje, saj je njihova domovina tundra – nizka, ravna, brez lesa in trajno zamrznjena pokrajina. In tudi poleti se razmere bistveno ne spremenijo. Zato živijo v složni skupnosti, kjer je zelo pomembno, da se člani lahko zanesejo drug na drugega.

Po snežnih prostranstvih svoje domovine potujejo s pasjimi vpregami, za manjše razdalje uporabljajo krplice. Saj veš, to so tisti, »loparčki«, ki olajšajo hojo po snegu. Po morju veslajo s čolni, kot sta kajak in umiak, ter lovijo tjulnje, mrože in kite. Uporabljajo jih za hrano, oblačila, orodje in orožje.

Eskimi so organizirani v majhne skupine, moška in ženska dela so strogo ločena. Naloga moškega je, da zgradi dom in hodi na lov, medtem ko ženska vodi gospodinjstvo.

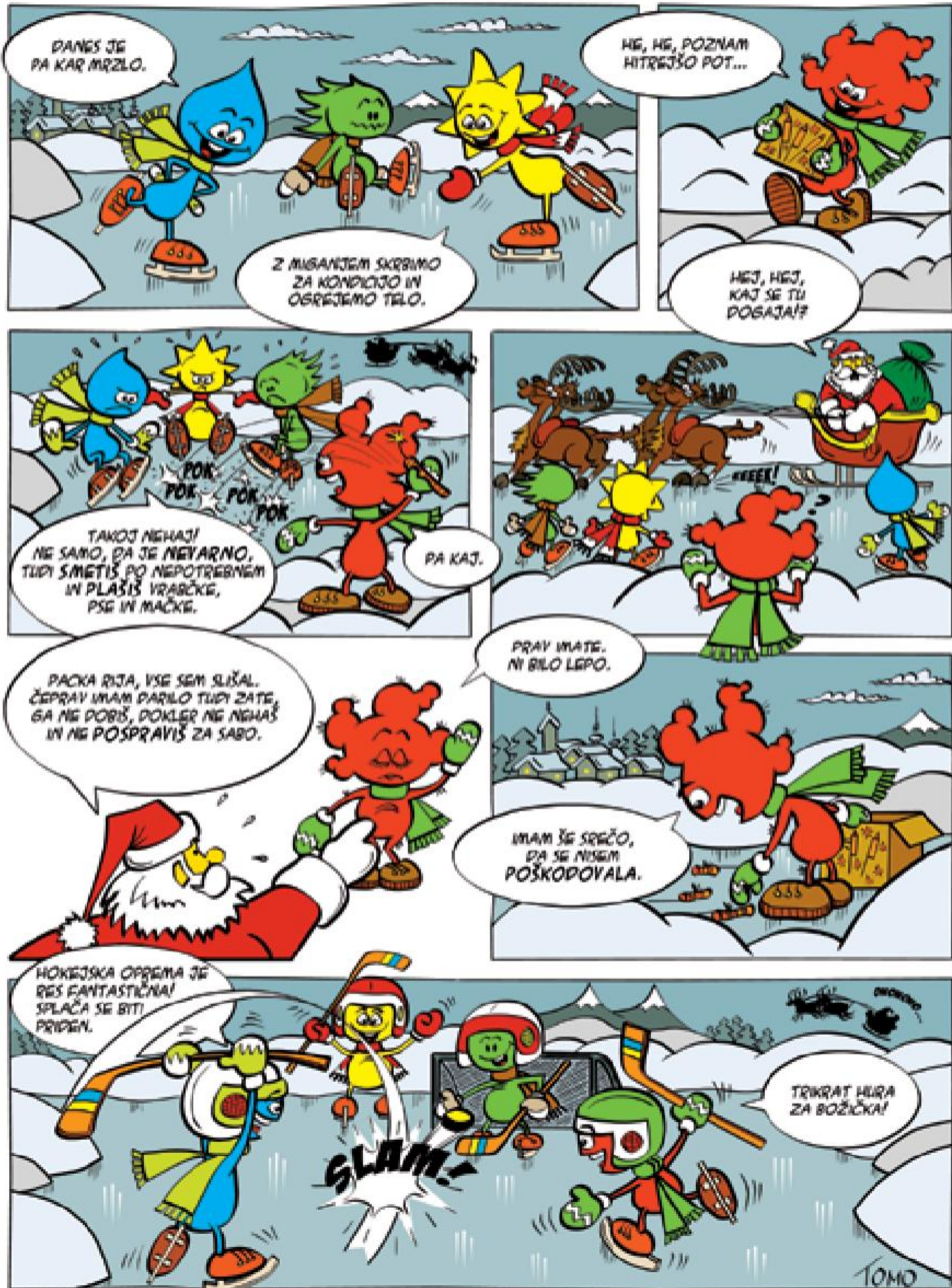
Poleti živijo v šotorih iz kože severnih jelenov in tjulnjev, v hladnejših mesecih si sezidajo bivališča iz kamna in naplavljenega lesa.

Slavni eskimski iglu se uporablja predvsem na potovanjih in je zgrajen iz blokov snega. Komaj čakam, da zapade sneg in si tudi jaz zgradim svojo sneženo hišo! Ampak samo za igro!

Bralni kotiček

Obisk Božička

Snežak

Kdo pa je ta smešni stric?
Nima čevljev, ne rokavic!
V snegu noč in dan stoji,
na vsa usta se smeji.

Striček beli, kdo pa si?
Ti mraz ne more do kosti?
Pa tale tvoj korenčkov nos,
je tudi trdi zimi kos?

Tiho pada na zemljo
kosmov vate sto in sto.
Za snežaka je to prava sreča,
čeprav z noska kuka mu ledena sveča.

Sneženo veselje

Sredi najslajših sanj se je Modri Jan nenadoma prebudil. Je žejen? Ne, ni to. Tudi želodček je še vedno poln. Hm, od kje pa taka bleščeča svetloba? Po prstkih se je odplazil do okna in široko odprl oči. Sneg! Sneg, sneg! Vse naokrog je bilo zavito v razburljiv ples razigranih snežink, tla pa je prekrila tanka snežna odeja. Kako razburjen je bil Modri Jan. Le stežka je dočakal jutro in že navsezgodaj prebudil svoje prijatelje. »Sončica, hitro se obleci. Sneg je!« »Puhec pridi, gremo se kepat!«

In že so z vetrom v laseh na saneh brzeli po snežnih strminah, drsali po zaledenem jezeru in se kepali do onemoglosti. Ko so utrujeni obsedeli na puhasti sneženi odeji, se je Sonči-

ci utrnila genialna ideja: »Naredimo snežaka!« »Jaaa,« se je takoj strinjal Puhec, »doma imam ravno pravšnji lonec za klobuk!« »Jaz prinesem metlo iz vrbovih vej,« je sodeloval Modri Jan, Sončica pa je odšla iskat pisane gumbe. Potem so sem in tja valili velike snežne kepe in jih z zadnjimi močmi nalagali eno na drugo.

Modri Jan se je mrščil: »Tole pa ni ravno okroglo,« in že je z rokami gladil veliko gmoto snega v prikupne obline. Sončica je zraven navdušeno prepevala: »En gumbek za Puhca, en za Modrega Jana in eden zame!« »Še korenček, da boš lahko vonjal sveže pečene piškotke, in metla, da boš pregnal nepridiprave,« je s snežakom klepetal Puhec. Rdečih

Napisala: Darja Štukelj

ličk in prezebljih prstkov so vsi trije obstali in občudovali ogromnega snežaka: »Uau, to je najlepši snežak na svetu!« »Ime mu bo Bruno!« je vzkliknila Sončica. Utrujeni, a zadovoljni so se poslovili, ko je na mesto že padal mrak.

Drugo jutro pa so zagledali neverjeten prizor. Ob snežaku je na metli sedela Packa Rija in grizljala njegov nosek, Bruno pa je bil skoraj popolnoma uničen! Brez gumbov in ene roke, s skrivljenim nasmeškom in žalostnimi očmi. Sončica je od samega razočaranja zajokala in tudi Modremu Janu se je tresel glas: »Packa Rija! Kaj si spet ušpičila? Uničila si Bruna!« »Haha, Bruno? Snežaki vendar nimajo imen!« je prav jezikavo odvrnila. »Smrk, smrk. Ampak to je naš snežak!« se je še kar cmerila Sončica. »Zelo smo se trudili, da smo ga naredili. In to iz prvega snega!« je očitajoče dodal Puhec. »Ti si najbolj

grozen otrok na svetu! Zlobna si in ni-maš srca in ... in ... nikoli več te nočem videti!« se je razjezila Sončica in odšla. Modri Jan in Puhec pa za njo. Packa Rija je začudeno obsedela s korenčkom v roki in zamrmrala: »Pa saj je samo snežak! Kaj pa je to takega?«

Pa vendar jo je nekaj črvičilo v trebuščku in počutila se je grozno. »Seveda imam srce in v resnici nisem zlobna. S kom se bom pa zdaj igrala?« Skočila je na noge in se lotila dela. Zakrpala je snežaka, mu poravnala lonček in nasmešek, namesto noska pa namestila na pol pogrizen korenček. Za konec mu je okrog vratu zavezala še svoj pisani šal. »Družba! Pridite pogledat novega Bruna!« Vsi so se strinjali, da je dobro opravila delo in se odkupila za svoje norčije. Bruno je bil še lepši kot prej in prav tak jim je družbo delal vse do pomladi.

Kevin Komočar

**16-letni hokejist
iz Hokejskega kluba
Celje**

Glede na to, da prihaja iz Ljubljane, je usklajevanje šolskih obveznosti na gimnaziji Antona Aškercja in treningov v Celju kar zahteven podvig. Toda ker ima Kevin rad hokej, podpirajo pa ga tudi starši, mu uspeva tudi to.

Kdaj in kako si se navdušil za hokej?

»Za hokej sem se navdušil pred približno štirimi leti, ko smo s prijatelji redno hodili na tekme hokejistov Olimpije v Tivoli. Hokej pa sem nato začel resno trenirati pred približno tremi leti, malo potem, ko smo začeli obiskovati tekme.«

In kaj te je pri hokeju najbolj prevzelo?

»Hokej je lahko zelo fizičen šport, je pa tudi igra sposobnosti. Všeč mi je, ker je zelo hitra in dinamična igra.«

Imaš kakega vzornika med slovenskimi hokejisti?

»Hmm ... To bi bil verjetno Tomaž Vnuk, čeprav je zdaj že upokojen. On mi je bil od zmeraj všeč zaradi načina igre, njegov slog igranja se mi zdi izjemno zanimiv, poleg tega se mi je vedno zdel tak 'naravni kapetan', rojen za to vlogo na ledeni ploskvi.«

Kaj pa od svetovnih hokejistov? Kateri igralec je po tvojem mnenju najboljši na svetu?

»To bi bil Alexander Ovechkin. Občudujem ga zaradi načina igre, poleg tega ima zelo natančen strel, je zelo hiter in močan, za nameček je dvonamenski igralec.«

Kaj po tvojem mnenju odlikuje dobrega hokejista?

»Da zna igrati ne samo kot posameznik, temveč kot član 'tima', skupaj z ekipo. Imeti mora odličen pregled nad igro, kar pomeni, da mora znati dobro predvideti, kje bo plošček. Tu je še dinamika igre, kjer je najpomembnejša hitrost – v drsanju, pri odločanju, streljih na gol, reakcijah ... Seveda je vse skupaj odvisno tudi od pozicije, na kateri igra posameznik. Ker je oprema precej težka, je hokej zaradi tega še dodatno naporen, kar zahteva od tebe dobro fizično pripravljenost.«

Igraš morda poleti hokej na rolerjih?

»Seveda! S prijatelji gremo igrati vedno, kadar se le da.«

Boštjan Goličič

**Hokejist Olimpije,
ki rad tudi gobari**

Boštjan Goličič je odlični slovenski hokejist, ki je svojo kariero začel pri mladinskem hokejskem klubu Bled. Nadaljeval je pri moštvu Calgary Hitmen in se kar nekaj časa mudil v Kanadi – do sezone 2009/10. Od takrat dalje pa je član kluba HDD Tilia Olimpija. Boštjan je za slovensko mladinsko reprezentanco nastopil na štirih svetovnih mladinskih prvenstvih, na katerih je skupno odigral dvajset tekem ter dosegel po devet golov in podaj.

Čeprav si zelo mlad, je tvoje ime med ljubitelji hokeja dobro poznano. Si že od malih nog sanjal, da boš nekoč hokejist?

»Že kot otrok sem z očetom hodil na hokejske tekme. Bil sem čisto navdušen nad igro, ker se je vse odvijalo zelo hitro. Takoj sem vedel, da bom postal hokejist. Veliko je pripomogel tudi brat Jurij, ki je takrat že treniral.«

Kako si se pravzaprav navdušil za hokej in kdaj?

»Starši so vsak dan vozili starejšega brata Jurija na treninge na Bled. Ko sem ga opazoval, sem se tudi sam navdušil, zato sem prosil starše, če lahko tudi sam začnem. Na

Na obisku

začetku mi niso dovolili, ker sem bil premlad. Pri štirih letih pa so me le končno postavili na drsalke. Zelo sem užival v drsanju in hitro sem se zaljubil v šport. Komaj sem čakal na vsak trening. Če nisem bil priden, je bila najhujša grožnja, da ne bom smel na trening. Moj velik vzornik je bil brat Jurij, ki je že nekaj let prej igral hokej. V vsem sem ga posnemal. Doma sva neprestano igrala hokej v kleti in zunaj na dvorišču.«

Treningi in tekme ti vzamejo kar precej časa. Kaj pa počneš, kadar si prost? So tudi tvoji hobiji vezani na šport ali je prosti čas namenjen čemu povsem drugemu?

»Med sezono nimam veliko prostega časa. Ko ga imam, ga ponavadi preživim v družbi punce ali prijateljev. Sem velik ljubitelj filmov in TV serij. Zelo rad tudi berem. V poletnih mesecih se ukvarjam z različnimi športi, kot so tenis, nogomet, golf in odbojka na mivki.«

Imaš rad naravo? Se podaš kdaj v gozd na sprehod ali v hribe?

»Jeseni se rad podam v gozd nabirat gobe. Takrat se res odklopim od vsega. Pozimi se s prijatelji odpravim na nočno sankanje na bližnje hribe.«

Kako skušaš sam doprinesti k skrbi za čistejše okolje in ohranjanje narave?

»Doma ločujemo odpadke. Star papir dajemo osnovnošolcem med zbiralno akcijo starega papirja. Prav tako oče vsako leto zasadi drevo na vrtu.«

Kakšen nasvet bi dal mladim, ki si želijo vstopiti v čudoviti svet hokeja?

»Hokej se mi zdi odličen šport za otroke. Naučiš se discipline in spoštovanja. Pomembno se mi zdi tudi, da je hokej ekipni šport, kjer se naučiš moštvenega duha.«

Razmišljaj in ustvarjaj

Naredi iglu

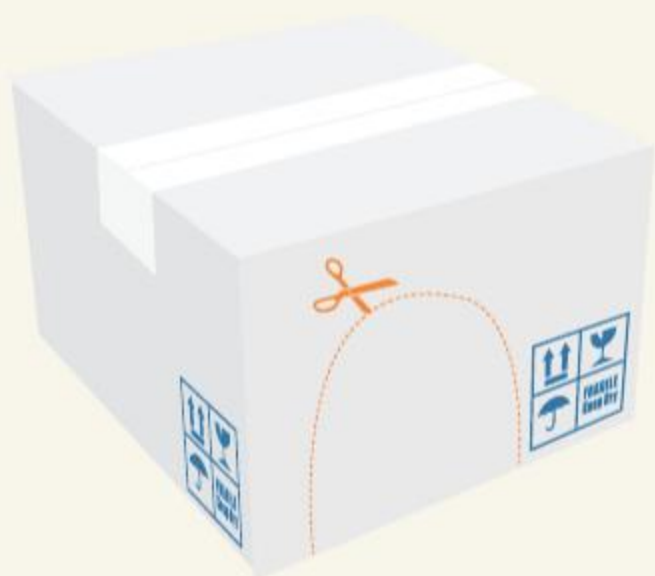
Uživaj zimske večere v igluju, ki si ga lahko izdeláš sam.

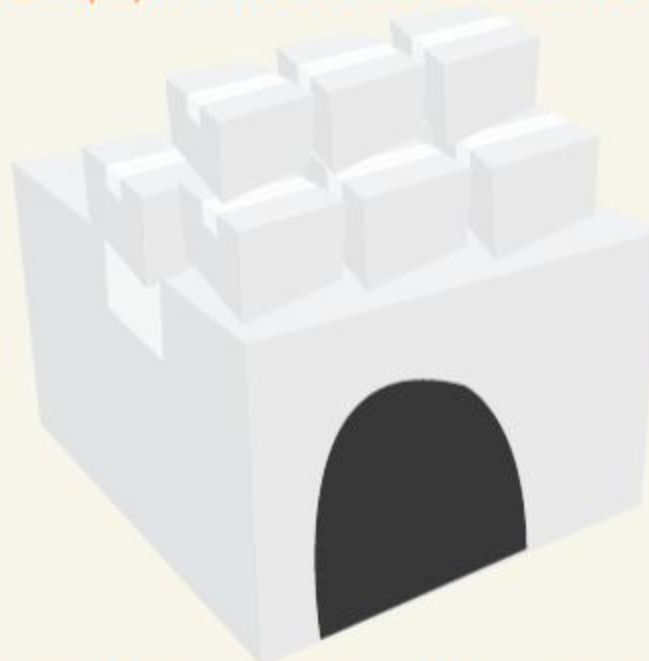
1. Poišči večjo prazno kartonasto škatlo.

2. Zalepi jo iz vseh strani, tako da bo zaprta.

3. Izreži vhod.

4. Škatlo prelepi z belim papirjem ali jo ovij z belo tkanino. Lahko jo obložiš tudi z manjšimi škatlicami. Uporabi svojo domišljijo in izdelaj zviren iglu.

Nova spletna igrlica

Modrega Jana zebe! Igraj novo igrlico na www.modri-jan.si. Poredna Packa Rija je Modremu Janu porušila iglu. Zdaj se revež trese od mrazu in čaka na novega. Ga znaš sestaviti?

Modri kviz

Ti je bila novembrska številka revije vseč? Si jo pozorno prelistal in prebral? Potem pa zagotovo ne boš imel težav z odgovarjanjem na vprašanja Modrega kviza! Vsak odgovor ima svojo črko, ki jo zapiše na ustrezno mesto v geslu glede na številko vprašanja. Odgovore mi pošlji do 10. 1. 2012 preko spletnega obrazca, ki ga najdeš na www.modri-jan.si. Izžrebal bom 5 srečnejšev, ki bodo prejeli prikupna darilca. Za več informacij odklikaj na spletni naslov www.modri-jan.si.

1. Para je voda v katerem agregatnem stanju?

- trdnem **P**
- plinastem **S**
- tekočem **Č**

2. Osnovna enota za merjenje energije se imenuje:

- joule **N**
- nanometer **M**
- volt **T**

3. Katero častljivo obletnico praznuje letos hidroelektrarna Možnica?

- 10 **P**
- 50 **O**
- 100 **E**

4.) Koliko krakov ima snežinka?

- 4 **J**
- 5 **E**
- 6 **Ž**

5. Pritlikavi pingvin zraste do višine:

- 30 cm **I**
- 15 cm **M**
- 10 cm **K**

6. Kateremu kraju šaljivo pravimo »slovenska Sibirija«?

- Kopru **A**
- Babnemu Polju **N**
- Mariboru **B**

7. Leta 1867 je Rusija ozemlje Aljaske prodala ZDA za borih:

- 2 milijona dolarjev **I**
- 3 milijone dolarjev **B**
- 7,2 milijonov dolarjev **K**

8. Kateremu ljudstvu pravijo »jedci surovega mesa«?

- Eskimom **A**
- Turkom **R**
- Slovencem **S**

GESLO številka 7

1	2	3	4	5	6	7	8
○	○	○	○	○	○	○	○

Razmišljaj in ustvarjaj

Poišči razlike

Škratki pridno pomagajo Božičku pri darilih. Koliko razlik najdeš? Rešitev v naslednji številki revije Modri Jan.

Pisma za Modrega Jana

Pišem vam naravnost iz domačega naslonjača, kjer se grejem s toplo odejo in veliko skodelico vroče čokolade. Najbolj pa me grejejo prav vaša pisemca. Zgodbe o tem, kako ste preživeli jesen, prisrčne pesmice in risbice mi rišejo nasmeh na obraz. Vaša domišljija in ustvarjalnost res nimata meja! Odpiranje pošte in prebiranje vaših pisem je moje najljubše opravilo! Prebirajte pisma z mano! Nekaj jih je na tej in na sosednji strani, prav vsa pa so objavljena na moji spletni strani **www.modri-jan.si**. No, Luka, si našel svoje?

Pismo mi pošlji na naslov: **HSE d.o.o., Revija Modri Jan, Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana.**

Simon Lamovšek

Neža Derčar

Tomaž

Larisa Vauhnik

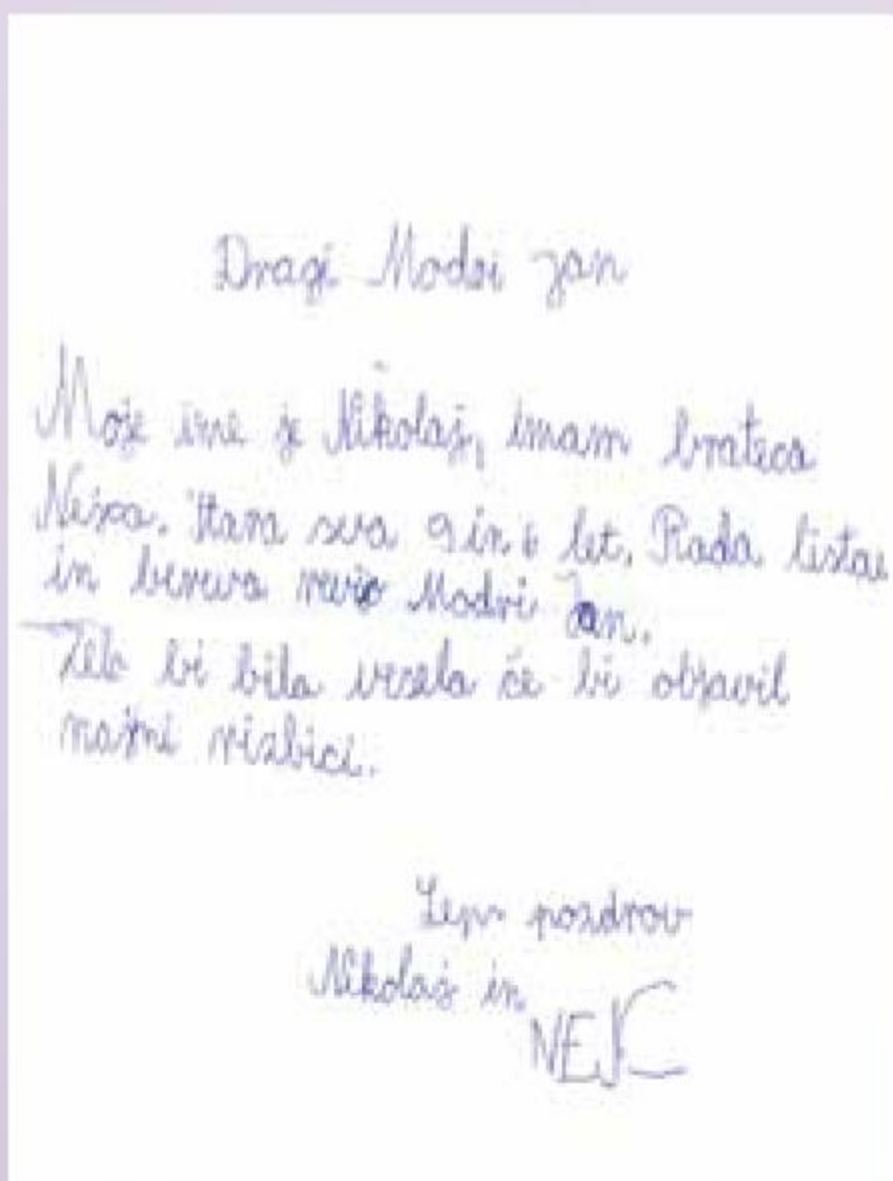
Julija Bizjak

Sara

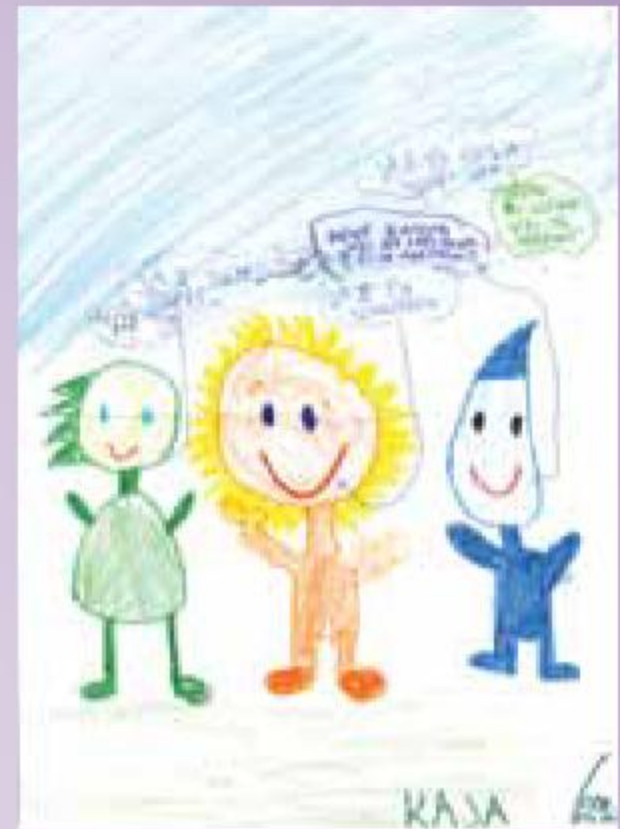
Rožle Čuk

Nikolaj in Nejc

David Kokalj

Kaja

Pia

Nuša Sobočan

Tanja Koren

Ana Žužek

Teja Kokalj

Rešitve Modri Jan številka 6

Poišči razlike, stran 13:

9 razlik

Poglej in poveži, stran 18:

1. A 2. F 3. D 4. B
5. Č 6. C 7. E

Kviz, stran 25:

1. A 2. C 3. B

Modri kviz številka 6, stran 41:

POLETJE

Največja mesta na svetu, stran 30-31:

- 1.) Japonska (Tokio, Osaka),
- 2.) Južna Koreja (Seul),
- 3.) Mehika (Mehika),
- 4.) ZDA (Washington),
- 5.) Indija (New Delhi, Bombaj),
- 6.) Indonezija (Džakarta),
- 7.) Brazilija (Rio de Janeiro),
- 8.) Kitajska (Šanghaj).

Naročilnica

Kaj praviš? Da še nisi naročen na revijo Modri Jan? Kaj še čakaš?! Hitro odklikaj na spletno stran **www.modri-jan.si**, potem klikni na »Revija Modri Jan«, nato na desni strani v okenca za naročilo brezplačne revije vneseš svoje podatke in klikneš »**naroči revijo**«. Povsem preprosto je, porabiš le minutko, nisi utrujen, ker ti ni treba prehoditi dolgih kilometrov do poštnega nabiralnika, pa še denar in slino za znamko prihraniš. ;) Povej naprej!

Modri Jan spet potuje in okoljevarstvene naloge podeljuje

V šolskem letu 2010/2011 je podjetje Holding Slovenske elektrarne na slovenskih osnovnih šolah razpisalo pilotski nagradni natečaj »Modri Jan potuje in okoljevarstvene naloge podeljuje«. Ker so ekoprojekt osnovnošolci in mentorji toplo sprejeli, odziv na povabilo k sodelovanju pa je bil zares množičen in nad vsemi pričakovanji, je bilo nadaljevanje naslednji logični korak.

Tako se je Modri Jan, mala kaplja vode na veliki okoljevarstveni misiji, tudi v šolskem letu 2011/2012 domislil zanimivih in zabavnih ekonalog, ki so letos za spremembo razdeljene po težavnostnih stopnjah. Seveda pa si učenci in mentorji ekonalogo lahko tudi tokrat izmislijo sami. Kot lani bodo mentorji tudi letos svoja poročila lahko oddajali v treh različnih rokih – do 15. 11. 2011, 15. 1. 2012 ali do 5. 3. 2012.

Prvotni rok, do katerega se je bilo moč prijaviti (30. september), smo zaradi zanimanja za »Ekoprojekt 2« podaljšali. Če bi radi sodelovali, nikar ne oklevajte, še je čas! Prijavite se lahko preko spletnega obrazca na www.modri-jan.si/ekoprojekt ali pa si stiskate prijavnico v pdf obliki, jo izpolnite in pošljete po faksu.

Vsak sodelujoči osnovnošolec bo prejel Modro diplomu, mentorji pa potrdilo o sodelovanju pri ekoprojektu. Vse ekonaloge bodo objavljene na spletni strani in v Modri knjigi. Ob koncu akcije bo Modri Jan izbral deset razredov, ki jih bo skupaj s Puhcem, Sončico in Packo Rijo obiskal v šoli ter jim pripravil zanimivo in zabavno ustvarjalno delavnico.

Vabljeni k sodelovanju v vseslovenskem Ekoprojektu!

Interaktivna potujoča razstava

Potujoča interaktivna razstava je še ena izmed številnih ekopobud, s katerimi želi podjetje HSE osveščati mlade na področju varovanja in ohranjanja narave ter okolja, v katerem prebivamo vsi.

Potujoča interaktivna multimedijška razstava je zasnovana na jekleni konstrukciji, v katero sta umeščena dva ekrana. Prvi je na dotik, otroci bodo na njem lahko igrali štiri različne igrice z ekološko vsebino. Seveda so glavni junaki igrice Modri Jan, Puhec, Sončica in Packa Rija. Otroci se bodo ob zabavnih igricah tudi marsikaj naučili, saj bodo morali, če bodo želeli igrico dokončati, uporabiti kar nekaj ekološkega znanja.

Na drugem ekranu se bo odvijala projekcija fotografij sodelujočih pri lanskoletnem okoljevarstvenem projektu »Modri Jan potuje in okoljevarstvene naloge podeljuje.« Če želite razstavo tudi v svoji šoli, se prijavite preko obrazca na spletni strani www.modri-jan.si.

Ekozaobljuba prinesla ekozabavo

Projekt Ekozaobljuba je poskusni okoljevarstveni projekt, ki je potekal na petih ljubljanskih osnovnih šolah pod okriljem Zavoda Enostavno prijatelji in v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana.

Namen projekta je bila aktivna udeležba otrok, s katero bi v učencih spodbudili samodejavnost na področju varovanja okolja. Potem ko so učenci akcijo sklenili z izpolnjevanjem danih ekozaobljub, jih je obiskal Modri Jan. Pilotski projekt se je slavnostno zaključil 10. novembra na mednarodni osnovni šoli Danile Kumar, kjer je Zavod Enostavno prijatelji v družbi Modrega Jana navzočim pripravil ekozabavo.

Zmagali so 'Ostržki'

»Rožice sadim, za naravo skrbim« je bila še izmed okoljevarstvenih pobud, s katero želi HSE dodatno spodbuditi otroke k odgovornemu ravnanju z okoljem.

Natečaj za vrtce, ki se je začel 7. junija, se je zaključil na prav poseben dan – svetovni dan brez avtomobila (22. september 2011). Med 112 skupinami, ki so sodelovale pri okoljevarstvenem projektu, si je glavno nagrado, ekozabavo z Modrim Janom in Sončico, 'prisadila' enota Ostržek, Vrtec Golnik.

Nagradni natečaj za vrtce: Ekoalbum

Projekt »Da bo okolje dobre volje« je namenjen predšolskim otrokom in je še ena v nizu številnih akcij, s katerimi želi HSE otrokom v vrtcih na zabaven in poučen način približati okoljevarstveno problematiko.

Prijavljene skupine so najprej po pošti prejele ekoalburne, ki so razdeljeni na šest tematik, nato pa vsak teden sproti še nalepke in navodila za vzgojitelje, kako opraviti tedensko ekonalogo. K projektu je pristopilo 4504 otrok, ki pridno izpolnjujejo tedenske naloge. Ob zaključku akcije bo najlepših 10 ekoalbumov nagrajenih z obiskom Modrega Jana.

Dobrodelna akcija: Božičkova dežela za varne hiše

<http://klepetalnica.modri-jan.si/>

Modri Jan ima moderirano klepetalnico, kjer se lahko otroci s sovrstniki vsak dan od 14. do 17. ure pod nadzorom moderatorja družijo, kaj novega naučijo o naravi in skrbi za okolje, igrajo poučne igrice in se zabavajo.

Doslej je imela klepetalnica pet scen, v katere so otroci lahko vstopali in klepetali. Sedaj, natančneje od 20. novembra naprej, pa se je, skupaj z izidom revije in ob dnevu otroka, preostalim petim (travnik, reka, gozd, mesto in park) pridružila še ena scena – Božičkova dežela.

V njej bodo otroci lahko obiskali Božička in mu tudi pisali. Pisemce, kako zelo priden je bil posameznik, bo objavljeno na spletni strani www.modri-jan.si. Poleg je števec, ki natančno prikazuje, koliko pisem so otroci že napisali. Za vsako pismo bo HSE prispeval 10 evrov, ki jih bo na koncu akcije namenil varnim hišam. V Sloveniji je 14 varnih hiš, vsaka varna hiša pa bo prejela po 2.012 evrov. Skupni dobrodelni sklad znaša 28.168 evrov.

Božičkova dežela bo odprta skozi celo leto, da bodo otroci lahko pisali pisma in sestavljali ekoigrače skozi celo leto. Sestavine za izdelavo igrace bodo na tekočem traku in vsako igraco je moč sestaviti le po določenem postopku. Če ali ko otroci sestavijo vse igrace, jim Modri Jan pošlje darilo. Scena bo odprta od 1. decembra naprej.

Svetovni dan otroka

20. november je svetovni dan otroka. Na ta dan leta 1989 je UNICEF sprejel Konvencijo o otrokovih pravicah, ki je postala prva pravno zavezujoča mednarodna konvencija za uresničevanje pravic v korist vseh otrok. Konvencija predstavlja enega največjih zgodovinskih mejnikov v prizadevanjih, da bi ustvarili svet po meri otrok. Do danes jo je podpisalo že 193 držav, Slovenija leta 1991.

Pa vendar še vedno vsako leto na svetu umre okoli 11 milijonov otrok in to ne le v državah v razvoju. Na ulicah svetovnih mest, brez primerne oskrbe, prepuščeni sami sebi in pogosto izkoriščani, živi kar petdesetkrat toliko mladostnikov, kot je vseh prebivalcev Slovenije.

Zato je pomembno, da o tem govorimo. Naj stiska otrok po svetu ne bo tabu, informirajte svoje otroke, saj so oni tisti, ki bodo nekoč spreminjali svet. In samoumevno je, da se konvencije držite že danes, spoštujete otrokove pravice ter delujete v skladu z njimi.

Seveda to ne pomeni, da mora otrok dobiti novo igračo vsakič, ko si jo zaželi. Tudi ne, da mu ni treba pospravljati sobe in upoštevati družinskih pravil.

Otrokove pravice, kot so zapisane v Konvenciji o otrokovih pravicah, lahko razdelimo na štiri sklope:

- *Pravica do preživetja: pokriva otrokove pravice do življenja in potrebe, ki so osnovne za preživetje (primeren življenjski standard, zaščita, prehranjevanje in dostopna zdravniška oskrba).*
- *Pravica do razvoja: vključuje tiste stvari, ki jih otroci za svoj popoln razvoj potrebujejo (pravica do izobraževanja, igre in počitka, kulturnih aktivnosti, dostop do informacij, svoboda govora, vesti in vere).*
- *Pravica do zaščite: zahteva, da so otroci zaščiteni proti vsem oblikam zlorabe, zanemarjanja in izkoriščanja.*
- *Pravica do sodelovanja: dovoljuje otrokom aktivno sodelovanje v svojih skupnostih in narodih (vključuje svobodo izražanja mnenja, da imajo besedo pri zadevah, ki zadevajo njihovo življenje, združevanje v družbo).*

Na kratko, to pomeni, da ima čisto vsak otrok na tem svetu pravico, da živi s tistimi, ki najbolje skrbijo zanj, ima pravico do hrane, pijače in čiste vode, ki mu omogočajo zdrav razvoj, da se brezplačno izobražuje in da ima zdravniško oskrbo, ko zboli. Prav tako ima pravico, da svoje misli, ideje in mnenja izrazi v svojem maternem jeziku.

Kršitve otrokovih pravic vzemite resno. Zelo pomembno je, da se otrok, ki meni, da so njegove pravice kršene, lahko zaupa staršem, učiteljem, znancem, prijateljem ... Ukrepajte!

Že leta 1954 je Generalna skupščina Združenih narodov začela s promocijo zahteve, naj vsaka država izbere svoj dan otroka in ga nameni izboljšanju položaja otrok. Pri nas je to prvi ponedeljek v oktobru, ki je hkrati tudi uvod v teden otroka. Letos je potekal pod naslovom: »Pojdiva s knjigo v svet«, ki opozarja na pomen branja. Posvečen je Bralni znački, ki praznuje 50. obletnico obstoja.

V ta namen se je odvijalo veliko dejavnosti in prireditev, cilj pa je skupen: spodbujati branje. Branje, ki informira, izobražuje, ponese v druge kraje in čase, razveseljuje, širi obzorja ... Nešteto razlogov govori v prid branju, prav vsi pa bogatijo. Tako svet postaja bolj povezan, bolj odprt, bolj prijazen. Boljši.

MODRI MISLIMO NA JUTRI

www.modra-energija.si

TUDI VI LAHKO PRISPEVATE K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE: • HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70 • ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15
• ELEKTRO CELJE 03 430 14 10 • ELEKTRO GORENJSKA 04 308 34 56 • ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

